

پیشگیری و مجازات جنایات علیه بشریت

متن و شرح مواد پیش نویس

مصوب کمیسیون حقوق بین الملل ملل متحد ۲۰۱۹

ترجمه

دکتر مهدی عبدالمالکی

مدرس دانشگاه

دکتر امیر محمودی

استادیار حقوق بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

دکتر فرشته بنافی

مدرس دانشگاه

دکتر مهسا خواجه

مدرس دانشگاه

انتشارات جهان سیاست

با همکاری

بنیاد حکمرانی خوب، توسعه و صلح

سرشناسه: کمیسیون حقوق بین‌الملل ملل متحد، ۲۰۱۹؛

International Law Commission of UN, 2019

عنوان و نام پدیدآور: پیشگیری و مجازات جنایات علیه بشریت / پدیدآور: کمیسیون حقوق بین‌الملل ملل متحد / مترجمان: مهدی عبدالمالکی، امیر محمودی، فرشته بنافی، مهسا خواجه.
مشخصات نشر: کرج، جهان سیاست، تهران: بنیاد حکمرانی خوب، توسعه و صلح، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.؛ ۲۴/۵×۱۷ س.م.

شابک (ISBN): 978-622-4959-03-4

Title: Draft articles on Prevention and Punishment of Crimes Against Humanity, with commentaries

موضوع: جرایم علیه بشریت

موضوع: سازمان ملل متحد -- کمیسیون حقوق بین‌الملل

رده‌بندی کنگره: KZV۱۴۵

رده‌بندی دیویدی: ۳۴۱/۶۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۰۷۸۱۸

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

انتشارات جهان سیاست (با همکاری بنیاد حکمرانی خوب، توسعه و صلح)

نام کتاب: پیشگیری و مجازات جنایات علیه بشریت

پدیدآور: کمیسیون حقوق بین‌الملل ملل متحد ۲۰۱۹

مؤلف: مهدی عبدالمالکی، امیر محمودی، فرشته بنافی، مهسا خواجه

طراح جلد: جهان سیاست

صفحه‌آرایی: جهان سیاست

نوبت چاپ: چاپ اول: ۱۴۰۳

ناشر: انتشارات جهان سیاست (با همکاری بنیاد حکمرانی خوب، توسعه و صلح)

شمارگان: ۹۰۰

چاپ و صحافی: چاپ نسیم

شابک (ISBN): 978-622-4959-03-4

QR خرید پستی این کتاب

نشانی دفتر پخش: تهران، شاهین، خیابان گل لاله، بلوار سرلشکر مخبری (۳۵ متری گلستان)، پلاک

۱۹۸، طبقه منفی ۱، واحد ۱۱، کد پستی: ۱۴۷۵۸۶۵۸۰۹، تلفن: ۰۲۱-۶۵۱۱۹۷۳۲

نشانی دفتر انتشارات: کرج، جهان‌شهر، بلوار مولانا، خیابان ابوعلی سینا، خیابان مهرگان شرقی، شماره ۱۷.

کدپستی: ۳۱۴۳۶۷۱۹۱، تلفن: ۰۲۶-۳۶۵۰۶۷۸۲

تارنمای انتشارات برای خرید پستی کتاب: www.pwpub.ir

کلیه حقوق برای انتشارات جهان سیاست محفوظ است.

فهرست

۹	شرح کلی
۱۲	مقدمه
۱۲	شرح
۱۷	ماده ۱: قلمرو
۱۷	شرح
۱۸	ماده ۲: تعریف جنایات علیه بشریت
۲۰	شرح
۲۰	تعاریف مقرر در سایر اسناد
۲۴	بندهای ۱ و ۲:
۲۵	حمله گسترده یا نظامند
۳۱	علیه هر جمعیت غیر نظامی
۴۵	با آگاهی از حمله
۴۸	اعمال منع شده
۵۰	تشریح مفاهیم موجود در تعریف
۵۴	بند ۳
۵۵	ماده ۳: تعهدات عام
۵۶	شرح
۶۷	ماده ۴: تعهد پیشگیری
۶۸	شرح
۸۲	ماده ۵: عدم بازگرداندن
۸۳	شرح
۹۰	ماده ۶: جرم انگاری به موجب قوانین ملی
۹۱	شرح
۹۵	ارتکاب، تلاش برای ارتکاب، مساعدت یا مشارکت در جنایت علیه بشریت
۱۰۲	مسئولیت فرماندهان و سایر مقامات ارشد
۱۰۶	دستورات مافوق

جایگاه رسمی	۱۰۹
محدودیت‌های قانونی	۱۱۲
مجازات‌های متناسب	۱۱۵
اشخاص حقوقی	۱۱۹
ماده ۷: ایجاد صلاحیت ملی	۱۲۵
شرح	۱۲۶
ماده ۸: تحقیق و بررسی	۱۳۲
شرح	۱۳۲
ماده ۹: اقدامات اولیه در صورت حضور متهم {در قلمرو یک دولت}	۱۳۷
شرح	۱۳۷
ماده ۱۰: یا مسترد کن یا محاکمه	۱۴۱
شرح	۱۴۱
ماده ۱۱: برخورد منصفانه با متهم	۱۵۲
شرح	۱۵۲
ماده ۱۲: قربانیان، شاهدان و دیگران	۱۵۹
شرح	۱۶۰
ماده ۱۳: استرداد	۱۷۴
شرح	۱۷۶
درخواست استرداد بر اساس ماده ۱۳	۱۷۹
درج یک جرم به عنوان جرمی قابل استرداد در معاهدات استرداد فعلی و آتی	۱۸۰
مستثنی نمودن جرم سیاسی به عنوان حق شرطی بر استرداد	۱۸۱
دولت‌های نیازمند معاهده برای استرداد	۱۸۳
دولت‌هایی که برای استرداد به معاهده نیاز ندارند	۱۸۵
الزامات حقوق داخلی یا معاهدات قابل اجرا در دولت درخواست شونده	۱۸۵
تسریع در مراحل استرداد و ساده سازی تشریفات مربوط به ارائه مستندات	۱۸۷
فرض وقوع جرم در دولت درخواست کننده	۱۸۷

۱۸۹.....	اجرای حکم توسط یک دولت علیه اتباع خویش
۱۹۰.....	درخواست‌های استرداد مبتنی بر دلایل غیرمجاز
۱۹۲.....	توجه مقتضی به درخواست دولت محل وقوع جرم
۱۹۳.....	مذاکره پیش از امتناع از استرداد
۱۹۴.....	درخواست دولت‌های متعدد برای استرداد
۱۹۵.....	مجرمیت متقابل
۱۹۷.....	ماده ۱۴: معاضدت حقوقی متقابل
۱۹۹.....	شرح
۲۱۲.....	ماده ۱۵: حل و فصل اختلافات
۲۱۲.....	شرح
۲۱۷.....	ضمیمه
۲۱۷.....	تعیین یک مقام مرکزی
۲۱۸.....	فرایند انجام درخواست
۲۲۰.....	استفاده از اطلاعات توسط دولت درخواست کننده
۲۲۰.....	شهادت شخصی که تبعه دولت درخواست کننده است
۲۲۱.....	انتقال شخص بازداشت شده در دولت درخواست شونده جهت ادای شهادت
۲۲۲.....	هزینه‌ها
۲۲۲.....	شرح ضمیمه:
۲۲۳.....	ایجاد یک مقام مرکزی
۲۲۳.....	تشریفات صدور درخواست
۲۲۴.....	پاسخ دولت درخواست شونده به درخواست معاضدت
۲۲۸.....	استفاده از اطلاعات توسط دولت درخواست کننده
۲۲۹.....	شهادت شخصی که تابعیت دولت درخواست شونده را دارد
۲۳۰.....	انتقال شخص تحت بازداشت در دولت درخواست شونده برای ادای شهادت
۲۳۲.....	هزینه‌ها

شرح کلی

۱. عموماً سه جنایت، در صلاحیت دیوان‌ها و دادگاه‌های کیفری بین‌المللی برجسته تر بوده‌اند: جنایت نسل زدایی، جنایات علیه بشریت و جنایات جنگی. در خصوص جنایت نسل زدایی^۱ و جنایات جنگی^۲ معاهدات جهانی وجود دارند که در چهارچوب آنها دولت‌ها ملزم هستند که بر اساس قوانین ملی خویش از وقوع چنین جنایاتی پیشگیری و آنها را مجازات نمایند و با یکدیگر برای پایان دادن به این جنایات همکاری کنند. در مقابل، اگرچه جنایات علیه بشریت از جهت اهمیت، دست کمی از جنایت نسل زدایی و جنایات جنگی ندارند اما هیچ معاهده جهانی برای پیشگیری و مجازات آنها و افزایش همکاری بین دولت‌ها در این زمینه وجود ندارد. بر خلاف جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت می‌توانند در وضعیت‌هایی غیر از مخاصمه مسلحانه نیز رخ دهند. همچنین جنایات علیه بشریت، بالعکس جنایت نسل زدایی که مستلزم قصد خاص است^۳، نیازی به قصد خاص هم ندارند.

¹ Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Paris, 9 December 1948), United Nations, *Treaty Series*, vol. 78, No. 1021, p. 277.

² Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field (Geneva, 12 August 1949), United Nations, *Treaty Series*, vol. 75, No. 970, p. 31 (hereinafter “Geneva Convention I”); Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea (Geneva, 12 August 1949), *ibid.*, No. 971, p. 85 (hereinafter “Geneva Convention II”); Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War (Geneva, 12 August 1949), *ibid.*, No. 972, p. 135 (hereinafter “Geneva Convention III”); Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (Geneva, 12 August 1949), *ibid.*, No. 973, p. 287 (hereinafter “Geneva Convention IV”); Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Geneva, 8 June 1977), United Nations, *Treaty Series*, vol. 1125, No. 17512, p. 3 (hereinafter “Additional Protocol I”).

³ See *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia)*, Judgment, I. C. J. Reports 2015, p. 3, at p. 64, para. 139 (“The Court recalls that, in 2007, it held that the intent to destroy a national, ethnic, racial or religious group as such is specific to genocide and distinguishes it from other related criminal acts such as crimes against humanity and persecution”). (citing to *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro)*, Judgment, I. C. J. Reports 2007, p. 43, at pp. 121–122, paras. 187–188).

۲. معاهداتی برای پیشگیری، مجازات و همکاری بین دولت‌ها در خصوص جرائمی با اهمیتی کمتر از جنایات علیه بشریت، مانند جرم فساد و جرم سازمان یافته فرا ملی، وجود دارند اما در خصوص جنایات علیه بشریت چنین معاهده یا معاهداتی تاکنون به تصویب نرسیده است.^۱ تبعاً یک معاهده جهانی در مورد پیشگیری و مجازات جنایات علیه بشریت می‌تواند به عنوان یک بخش الحاقی مهم در چهارچوب کنونی حقوق بین‌الملل، و به ویژه، حقوق بشر دوستانه بین‌المللی، حقوق کیفری بین‌المللی و حقوق بشر بین‌المللی متمرکز باشد. چنین معاهده‌ای می‌تواند توجهات را به ضرورت پیشگیری و مجازات جلب نماید و با گشودن در همکاری بین دولت‌ها در خصوص پیشگیری، تحقیق و تعقیب این چنین جنایاتی، به تصویب و هماهنگ سازی قوانین ملی مرتبط با این رفتارها کمک کند. با ایجاد یک شبکه همکاری، مانند شبکه همکاری ایجاد شده برای سایر جرائم، مصونیت مجرمان از بین خواهد رفت، در نتیجه جای امیدواری خواهد بود که این امر ابتدائاً به پیشگیری از وقوع چنین رفتارهایی و سپس به تضمین پاسخ گویی کمک نماید. موضوعاتی دیگری که در چنین معاهده‌ای درج نمی‌گردند همچنان تحت شمول سایر قواعد حقوق بین‌الملل از جمله حقوق بین‌الملل عرفی خواهند بود.

۳. از این رو، طرح پیشنهادی مصوب جلسه شصت و پنجم سال ۲۰۱۳ کمیسیون توضیح می‌دهد که «هدف کمیسیون حقوق بین‌الملل در خصوص این امر.... تدوین موادی است که نهایتاً به انعقاد یک معاهده در مورد پیشگیری و مجازات جنایات علیه بشریت منتهی شود.»^۲ اگرچه برخی از ابعاد این پیش‌نویس ممکن است انعکاس حقوق بین‌الملل عرفی باشد، اما هدف آن تدوین حقوق موجود نیست؛ بلکه هدف تهیه پیش‌نویسی است مبتنی بر مفادی که

¹ United Nations Convention against Corruption (New York, 31 October 2003), United Nations, *Treaty Series*, vol. 2349, No. 42146, p. 41.

² United Nations Convention against Transnational Organized Crime (New York, 15 November 2000), United Nations, *Treaty Series*, vol. 2225, No. 39574, p. 209.

³ See report of the International Law Commission on the work of its sixty-fifth session (2013), *Official Records of the General Assembly, Sixty-eighth Session, Supplement No. 10 (A/68/10)*, annex B, para. 3.

اغلب به صورت پراکنده در معاهدات مرتبط با این جنایات به کار رفته‌اند تا برای دولت‌ها هم موثر و هم احتمالاً قابل پذیرش باشد و در آینده نیز پایه و اساس یک معاهده احتمالی قرار گیرد. بر اساس رویه کمیسیون، و پیش از تصمیم دولت‌ها برای اینکه این پیش‌نویس را به عنوان پایه‌ای برای یک معاهده استفاده نمایند یا نه، کمیسیون از ویژگی‌های زبان فنی معاهدات استفاده نکرده (برای مثال اشاره به «دولت‌های عضو») و شروط نهایی مانند تصویب، حق شرط، لازم الاجرا شدن و اصلاح را در آن نیاورده است.

۴. این پیش‌نویس از هرگونه تعارض با تعهدات دولت‌ها منبث از سایر اسناد مؤسس دیوان‌ها و دادگاه‌های کیفری بین‌المللی مانند دیوان کیفری بین‌المللی (دادگاه‌های مختلط دارنده عناصر حقوق بین‌الملل و حقوق ملی) اجتناب می‌کند. با توجه به اینکه اساسنامه رم ۱۹۹۸ روابط بین دیوان کیفری بین‌المللی و دولت‌های عضو خود را (رابطه عمودی) تنظیم می‌کند، بنابراین تمرکز مواد این پیش‌نویس بر پذیرش قوانین ملی و همکاری بین دولتی (رابطه افقی) است. بخش نهم اساسنامه رم در خصوص «همکاری بین‌المللی و مساعدت قضائی» بر این فرض استوار است که همکاری بین دولتی در زمینه جنایات در صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی بدون پیش‌دوری اساسنامه رم ادامه خواهد یافت، اما خودش بر تنظیم این همکاری نظارت نمی‌کند. این پیش‌نویس همکاری بین دولت‌ها در خصوص پیشگیری از جنایات علیه بشریت و نیز تحقیق، دستگیری، تعقیب، استرداد و مجازات در نظام‌های حقوقی ملی مرتکبین چنین جنایاتی را دنبال می‌کند، هدفی که با اساسنامه رم تطابق دارد. در انجام این کار، این پیش‌نویس به اجرای اصل صلاحیت تکمیلی به موجب اساسنامه کمک می‌کند. همزمان، پیش‌نویس متضمن تعهداتی برای دولت‌ها است اعم از اینکه آنها عضوی از اساسنامه رم باشند یا نباشند. نهایتاً، اسناد مؤسس دیوان‌ها و دادگاه‌های کیفری بین‌المللی تعقیب اشخاص مرتکب چنین جنایاتی را در چهارچوب صلاحیت خویش دنبال می‌کنند، اما این اسناد ناظر بر اقدامات پیش‌گیرانه برای جلوگیری از وقوع این جرائم توسط دولت‌ها قبل از ارتکاب یا حتی در حین ارتکاب، نیستند.

¹ Rome Statute of the International Criminal Court (Rome, 17 July 1998), United Nations, *Treaty Series*, vol. 2187, No. 38544, p. 3 (hereinafter "Rome Statute").

Draft Articles on Prevention and Punishment of Crimes Against Humanity, with Commentaries

Adopted by The International Law Commission of UN 2019

Translated by

Mahdi Abdolmaleki

Ph.D. University Lecturer

Amir Mahmoodi

Ph.D. Assistant Professor of Islamic Azad University, Karaj Branch

Fereshteh Banafi

Ph.D. University Lecturer

Mahsa Khajeh

Ph.D. University Lecturer

World Politics Publications